

Bèsties de companyia

Godall Edicions, 2022

Llibre lúcid, incisiu, hilarant, tendre i àcid

EL CONILL

Avui serà un gran dia; per a mi, per als alumnes i per a la meva carrera professional, tan grisa, tan trista, tan mediocre fins ara.

Ho presento; fa setmanes que ho tinc tot a punt per a la visita de la inspectora. M'he dedicat en cos i ànima a aquest nou projecte de reeducació sentimental, he hagut de donar la millor versió de mi mateix perquè el món de l'educació ha canviat molt aquests últims anys, segurament massa.

Desfasat com estic, poc abans de començar les classes al setembre jo mateix vaig comprar als alumnes –m'hi vaig deixar bona part del sou– el conill, les joguines del conill, la gàbia –amb abeurador, menjadores, cova i safata per orinar i defecar–, bledes, escarola, fulles de pastanaga, canonges, el fenc, pinso per a ocasions especials, endívies, centenars d'endívies... El primer dia d'escola, quan em van veure arribar tan carregat, l'expectació va ser màxima. D'ençà d'aleshores, ells mateixos, els alumnes, sota la meva atenta supervisió, l'han mimat, cuidat i alimentat tot aquest curs, caps de setmana inclosos, amb dedicació, constància i amor, molt d'amor. La implicació ha sigut enorme.

Ahir vam pesar-lo –la bàscula digital també vaig comprar-la jo–: dos quilos tres-cents cinquanta-vuit grams! Tot un rècord, tractant-se d'un conill domèstic. I un èxit, sobretot si tenim en compte que, quan era petit, a casa meva el conill era el símbol del mal, l'encarnació del dimoni pel seu excés de fornicació i fertilitat, més valia no tocar-ne cap, aclucar els ulls si en veies un... Quins temps!

I per si això fos poc, hem fet un total de nou tallers de quatre hores cadascun, dos per trimestre, trenta-sis hores d'intensa formació amb els millors xefs del país, un projecte avalat pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i subvencionat, parcialment, per la Conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, amb la col·laboració de l'Associació Pedagogs Endavant.

Avui, d'aquí a una hora i mitja mal comptada, si no hi ha res de nou (tant de bo que no hi hagi res de nou!), el cuinarem plegats a l'hora de tutoria, després de la classe d'educació física –els nens tindran gana–, i tot seguit ens el menjarem asseguts a terra, a poc a poc, mastegant bé, en rotllana i en silenci, sota l'atenta mirada de la inspectora.

L'ÓS BRU

Aquest matí, en veure la foto d'en Mateu ampliada a tot color a la primera pàgina del diari, exposat a tota mena de mirades alienes a la seva història, no hi he sabut detectar l'expressió mig humana que tenia al rostre quan encara érem petits, quan encara era viu.

La Toñi, la meva dona, després de preguntar-me tres o quatre vegades alguna cosa relacionada, suposo, amb els nens –últimament només parlem dels nens– i no obtenir-ne cap resposta, m'ha arrencat el diari de les mans d'una estrebada, rabiosa, tensa, i un cop més m'ha etzibat:

«Que ets sord o què!?»

No, per descomptat que no ho sóc, però aclaparat pel xoc de veure'l després de tants anys i amb prou feines reconeix l, he sigut incapaç d'articular cap paraula; ella, enfurismada d'allò més, ofesa, m'ha llençat el diari a les escombraries sense ni tan sols fixar-se en la foto d'en Mateu –al cubell dels residus orgànics concretament–, ha fotut un cop sec de porta i s'ha tancat al lavabo, a plorar.

Afortunadament, cap dels dos nens no s'ha despertat i he pogut gratar, a consciència i agenollat, al cubell de la brossa orgànica per recuperar-ne el diari – amb peles de taronja enganxades a les vores.

«Sort que avui és dissabte i no tenen col·le...», he pensat mentre netejava una mica les primeres pàgines.

Esfereït pels crims que li atribuïen –quaranta-set vaques degollades, vuitanta-cinc ovelles mortes i lesions greus a catorze caçadors–, he observat amb detall una vegada i una altra el rostre innocent d'en Mateu, l'ós bru natural d'Eslovènia, orfe de pare i mare, que de ben petit va arribar a Catalunya per acompanyar-nos en el periple de l'escola primària i secundària, i gràcies al qual vam rebre, en acabar els estudis obligatoris –només per això ja val la pena tenir present el seu

record—, el Premi Nacional per a la Prevenció de l'Assetjament Escolar, un dels reconeixements oficials de més prestigi i impacte en el país.

Ens el mereixíem: va estar-se deu anys –deu anys!– tancat ell sol a la mateixa gàbia, creixent amb nosaltres, veient-nos cada dia, i no hi va haver mai cap queixa, ni tan sols una trista baralla. L'insultàvem sempre de bon matí, tan bon punt entràvem a l'aula –per estricte ordre d'arribada–, tornant del pati i abans de marxar cap a casa. Li dèiem de tot, i quan convenia –i convenia sovint–, el tutor li llançava un dard tranquil·litzant perquè entréssim a la gàbia un per un –o de dos en dos, per parelles– i li etzibéssim puntades de peu, coces, cops de punys, escopinades, allò que ens demanés el cos en aquell moment.

Durant tots aquells anys no em vaig preguntar mai, ni una sola vegada –i la meua dona suposo que tampoc–, qui l'alimentava, qui el vestia, qui li tallava les ungles. Feia goig, aleshores. Malauradament, acabats els estudis obligatoris de la nostra promoció, el director del centre va cedir a les pressions de certs col·lectius animalistes i va haver d'enretirar-lo de la gàbia i expulsar-lo del centre, malgrat el premi rebut i el suport explícit del Departament d'Educació. Llavors, li'n vam perdre la pista.

Segons el diari, va estar-se dos anys en una localitat de costa intern en un centre per a migrants no acompanyats, un any en una família d'acollida, dos més en un reformatori per haver agredit el pare de la família d'acollida, i gairebé tres en un modest zoològic comarcal de titularitat pública, finançat parcialment amb fons privats. Quan va ser major d'edat, el Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya l'en va treure amb la intenció de reintroduir-lo al Pirineu, tot i les agres queixes dels habitants de les comarques veïnes: pagesos, pastors, agricultors, ramaders...

D'ençà d'aleshores, encara que em dolgui, encara que em costi de creure, en Mateu va menar una vida de salvatgia mancada, segons el redactor del diari, dels més elementals principis i valors ètics, una vida a la deriva sense cap restricció

moral, basada en el pillatge constant, el robatori, l'assassinat i la violació. Tenia aterrits tots els habitants del territori, a banda i banda de frontera.

Fa un parell de dies un caçador va trobar-lo ben mort, congelat al ras en ple hivern, rígid, boca terrosa. D'una embòlia, segons l'autòpsia que van practicar-li al cap de poques hores. En saber-se la notícia, la gent va sortir al carrer per celebrar-ho, la canalla va fer óssos de neu reproduint la silueta d'en Mateu, i a tots els pobles de la zona, sense excepció, s'hi va decretar festa local per a l'endemà, per avui. Segons els alcaldes, els habitants de la zona respiren alleujats, ara.

Si m'hi animo, quan es despertin els nens –sempre que la Toñi estigui de més bon humor; ara sembla que ja no plora...–, esmorzarem tranquil·lament, pujarem tots plegats al cotxe i farem via cap a la muntanya, i mentre duri el trajecte, aprofitaré l'avinentesa per explicar-los la trista història d'en Mateu, el premi que van donar-nos quan érem petits i lo feliços que érem aleshores.

VENTRÍLOC

Quan anava a l'escola, tothom m'insultava i jo era incapaç de tornar-m'hi. Tímid, retret, les paraules se m'acumulaven a la boca i em costava fins i tot de respirar, semblava com si a frec de campaneta hi tingués clavada una llesca sencera de pa de motlle, tan masegada, tan ensalivada, que no podia fer-la passar coll avall. Havia patit més d'un atac de pànic. Els testos de personalitat no eren concloents, tampoc no eren gaire encoratjadors, coincidien a donar una imatge esquifida de mi, sense cap empoderament, la imatge d'una persona malaltissament introvertida, mòrbidament reclosa en si mateixa, desposseïda dels recursos emocionals per fer front als reptes de la vida.

Jo mateix m'havia acostumat a veure'm com una víctima, la víctima perpètua de la mala bava dels altres, de la seva violència verbal i psicològica, i suposo que havia acceptat el meu fat amb resignació, un destí que per res del món em convenia, que no em feia feliç.

En el trist guió de la meua vida, el gir inesperat va tenir lloc un dia d'hivern al vespre tornant cap a casa, a l'entrada de fosc, uns mesos abans de les proves d'accés a la universitat. Acostumat a la grisa rutina de caminar amb el cap cot, em va sobtar la presència d'un ninot rebregat a la vorera, un ninot de ventriloquisme estabornit sota la llum del fanal, bocaterrosa, amb el vestit mig enredat a la reixa del clavegueram.

En recollir-lo, de seguida vaig intuir que tenia problemes amb la beguda: el rostre congestionat, el nas vermell com un pebrot i la mirada buida, perduda. La vestimenta, de colors apagats, era d'un altre temps, de l'època de la fotografia analògica i de la televisió d'un sol canal, en blanc i negre. Duia bigoti i patilles llargues, desendreçades.

Me'l vaig endur a casa per tenir-ne cura. Va costar, que es refés. Bevia cada dia, d'una manera sistemàtica, rigorosa, metòdica, no havia vist mai res igual. Gastava una ironia finíssima, un sarcasme impropri de cap ninot. Poc temps

després, un parell de setmanes a tot estirar, ja no sortia de casa sense ell. M'acompanyava a l'institut –ara els companys em respectaven, temorosos dels seus comentaris corrosius– i, tornant, fèiem la ruta dels bars. A la barra, els clients reien d'allò més amb ell, comentava l'actualitat política amb un humor i una violència verbal desacomplexats, una sàtira i una amargor d'allò més nihilistes, infrahumanes, sense filtres. Poc que pagava mai cap ronda, aplaudiments i tot, rebia!

Ben borratxo, acabava cada vespre. Treballs per arribar a casa. Encara sort que durant les primeres hores del dia no bevia i vaig poder fer els exàmens finals i les proves d'accés a la universitat, que sorprenentment van anar bé, o raonablement bé si tenim en compte la ressaca amb què em llevava cada matí.

A la universitat, ja no va anar tan bé: es passava el dia a la barra dels bars, bevent, llegint els diaris, comentant l'actualitat política, social i cultural del país. Un espectacle. La gent, els borratxos sobretot –però també algunes de les clientes que hi esmorzaven a mig matí–, van començar a donar-li propina d'una manera entusiasta, espontània, a més de pagar-li les rondes. Vaig abandonar els estudis i al cap de poc els amos dels bars ja li donaven diners per ser-hi, per asseure's a la barra i beure. Ara desembutxacaven quantitats no pas petites perquè la seva presència volia dir clientela, consum, despesa...

Va venir la tele local i tot, a filmar-lo. L'emissió del programa *Borratxos de quilòmetre zero* va tenir tant d'èxit, que una televisió d'àmbit estatal, finançada en part amb diner públic, s'hi va interessar. A primera hora del matí, els operaris ja l'esperaven amb els trípodos muntats i les càmera enceses, i grava que gravaràs fins al vespre, quan l'amo del local el fotia fora –sovint de males maneres– per borratxo, per impresentable. El divendres, ells mateixos –els de la tele– feien una selecció de les gravacions de la setmana i ho emetien el dissabte al vespre en horari de *prime time*, després del telenotícies.

Era el programa estrella de la cadena, tenia un èxit espantós: asseguts a les barres dels bars, ara veies ninots de ventriloquisme de tota mena –d'edats i

procedències ben diverses— bevent de manera compulsiva, llegint els diaris i comentant l'actualitat amb sarcasme. Quin escàndol, deien a les ràdios i les televisions rivals, que una televisió pagada, en part, amb els diners de tots els ciutadans donés aquell exemple.

Abans que el programa es convertís en una amenaça real per a la salut pública —i la cadena hagués de fer front a diverses demandes—, el fetge li va dir prou: va haver d'ingressar primer d'urgències a l'hospital i, després, a un centre de rehabilitació per a toxicòmans. Set mesos, va durar l'estança. Dos-cents catorze dies de teràpia ininterrompuda. Un cop fora, rehabilitat, ja no és el mateix: no surt a la tele, no va als bars, no fa comentaris de mal gust, assisteix puntual a les reunions d'alcohòlics anònims i als vespres, quan és a casa, beu d'amagat, en silenci.

FETILLERA

Actualment, al poble tothom em diu bruixa, fins i tot el meu pobre marit, que el tinc assegut en una cadira de rodes des que vaig obligar-lo a confessar que s'entenia amb una altra dona, el molt penques. Què es pensava! Ara no pot caminar, ni córrer, ni trempar. Però és temporal, els conjurs no duren eternament. Hauria d'haver-s'ho pensat dues vegades, abans d'enganyar-me. De l'altra dona, la mala pècora, vaig fer córrer un rumor encantat que va anar creixent, creixent, creixent... Ara, de la vergonya, no surt mai de casa.

A partir d'una certa edat, t'arrugues com una pansa, deixes de fer goig –fins i tot fas una certa pudor– i ja no ets –ni et sents– una fetillera sexi, una endevina atractiva o una xaman de bandera, sinó una bruixa malcarada, sòrdida i despietada a qui els nens temen i els adults voldrien cremar viva a la foguera per no haver-hi de tractar més, per perdre-la definitivament de vista.

Dels disgustos, reconec que amb els anys m'han crescut berrugues a l'esquena, als pits, a la cara i a les parts íntimes, i que el caràcter se m'ha avinagrat. Abans no era així, jo. Sort que els temps canvien, la humanitat evoluciona i actualment les lleis m'emparen. Si no, ja faria temps que no quedaria res de mi, m'haurien rostit a la foguera en mostrar el primer símptoma de decadència. Encara queda molta intolerància al món, molt de fanatisme.

Vaig conèixer l'Evarist –el marit que ara no pot caminar– quan jo encara era una fada i els meus tractes amb la màgia eren blancs, purs, virginals. Me'n vaig enamorar a l'acte, de l'Evarist. Però era una mica més gran que jo i no em feia cas, el malparit ni em mirava. Vaig haver de recórrer a les males arts –el meu primer sortilegi– perquè es fixés en mi, perquè no es pogués treure del cap la meva imatge. Per més que costi de creure, no tinc cap mena de formació en conjurs, embruixos o maleficcis. Ho he après tot jo sola, sense ningú que me n'ensenyés, que em guiés, aquests talents deuen ser innats.

D'un dia per l'altre, per amor, l'Evarist va perdre el cap i em va demanar matrimoni. Quines atencions que tenia amb mi, llavors, tot eren besamans i reverències, em tractava com una reina. Li ho vaig fer guar: el festeig, vaig allargassar-lo un parell d'anys ben bons i no vaig donar-li una resposta definitiva fins que ell solet, sense la intervenció de cap embruix, va confessar-me que seria capaç de donar la vida per mi. Em va jurar i perjurar, de genolls, que m'estimaria per sempre.

Ara em fan riure, les seves paraules. Després de tot el que hem passat junts, de tots els sacrificis que he fet per ell –he abusat de la màgia perquè se'n sortís a la vida, perquè tingués èxit, perquè guanyés un bon sou–, m'ho paga amb aquesta moneda, el fill de mala mare, miserable, desagratit, traïdor... Jo podria haver utilitzat els embruixos i encanteris només per a mi, invertir-los de manera egoista en la meva projecció, en la meva carrera laboral, i no ho vaig fer. Vaig confiar en ell, me'l vaig creure i em vaig estimar més aplanar-li el camí, netejar-l'hi de potencials enemics i brindar-li la possibilitat de trobar, a cada revolt, una nova oportunitat per progressar econòmicament, socialment.

I tant si les va aprofitar! M'ha estat enganyant tot aquest temps –els conjurs no són del tot segurs– i vés a saber si no té fills repartits per mitja comarca. Val més no saber-ho. Val més no preguntar-ne res a ningú ni consultar la bola de cristall perquè no podria tolerar l'existència d'un fill –o més d'un– bastard, em feriria: l'Evarist, en tots aquests anys de matrimoni, ha sigut incapaç de deixar-me prenyada, i mira que en fa d'anys que som casats. Sempre excuses. Ni amb encanteris, se'n sortia...

Més m'estimo no assabentar-me'n, de l'existència de cap bastard, perquè quan m'enrabo, faig por, em faig por, i sé que a l'acte, de manera fulminant, una maledicció de les grosses recauria sobre una criatura innocent, o més d'una, i em sentiria molt malament. No sé si podria viure amb aquest càrrec de consciència.